

CONSTATĂRI DESPRE ACTIVITATEA COMUNITĂȚII ȘTIINȚIFICE DIN REPUBLICA MOLDOVA

*Dr. hab. Ion GUCEAC,
secretar științific general al A.Ș.M.*

MOLDOVAN SCIENTIFIC COMMUNITY – A RETROSPECTIVE OF ACTIVITIES

The article highlights the main activities during the year 2008 within the scientific community of the Republic of Moldova, of which: reorganisation of the structure of the Academy of Sciences of Moldova – 6 scientific divisions were reorganized in 3 divisions and 2 subdivisions (division of natural and life sciences, which includes 2 subdivisions on medical sciences and agricultural sciences; division of exact and economic sciences; division of humanities and social sciences); approval of five new state programs with a duration of four years and continuation of other seven, through which 96 projects will be financed in 2009; enhancement of international cooperation activities and participation of Moldovan scientists in international projects, mainly in the framework of STCU, NATO, EU Seventh Framework Programme, MRDA / U.S. CRDF and within bilateral grant programs with the Russian Federation, Belarus, Germany, Romania and Ukraine. The article also focuses on the main achievements of the scientific community in 2008, as well as on the efforts towards the enrichment of the innovation infrastructure and potential of the Republic of Moldova.

Fiind recunoscută demult drept un motor al schimbărilor, dezvoltarea științei reprezintă factorul decisiv al creșterii economice. Nu în zadar în ultimele decenii asistăm la succesul economiilor și societăților care au redus, în volumul produselor și serviciilor, ponderea materiilor prime, a energiei și manoperei directe, mărinđ în schimb ponderea rezultatelor activității științifice.

Societățile și economiile care nu au sesizat și nu au înțeles această schimbare și, prin urmare, nu au creat condiții pentru realizarea ei rapidă și eficientă, sunt condamnate la stagnare, sărăcie, șomaj, migrație masivă a forței de muncă, la subdezvoltare și instabilitate socială.

În conformitate cu articolul 78 al Codului cu privire la știință și inovare, secțiile Academiei de Științe, constituite din membri titulari, membri co-

respondenți, membri de onoare, cercetători științifici, precum și membri instituționali, membri de profil și membri afiliați ai Academiei de Științe sunt responsabile de nivelul de dezvoltare a științei în domeniul coordonat. În această ordine de idei, activitatea Secțiilor a fost centrată, în special, pe realizarea prevederilor Codului cu privire la știință și inovare, Acordului de parteneriat între Guvernul Republicii Moldova și Academia de Științe a Moldovei, fiind trasate în calitate de obiective majore: organizarea și monitorizarea executării planurilor de cercetări științifice în cadrul direcțiilor strategice în vederea obținerii unor rezultate semnificative pe plan fundamental și aplicativ în scopul dezvoltării școlilor științifice naționale; eficientizarea activității de cercetare și inovare a instituțiilor coordonate de Secție și edificarea suportului lor științific în soluționarea necesităților statului; revitalizarea bazei tehnico-materiale, organizarea în fiecare institut și dotarea cu utilaj modern a laboratoarelor (centrelor) de performanță; pregătirea și instruirea continuă.

În luna decembrie a anului de referință, în toate cele 6 Secții de științe au fost audiate și aprobate rapoartele de activitate științifică a membrilor Academiei de Științe, au avut loc Adunările generale de totalizare ale Secțiilor, la care au fost audiate, examinate și aprobate rapoartele conducătorilor instituțiilor din sfera științei și inovării, coordonate de fiecare Secție, privind activitatea științifico-organizatorică, inovațională și financiară în anul 2008.

S-a menționat că instituțiile din cadrul Secțiilor au obținut rezultate importante în cercetarea fundamentală și cea aplicativă, care s-au manifestat în extinderea publicațiilor științifice în reviste internaționale cu înalt factor de impact, în sporirea volumului de cofinanțare a cercetărilor științifice. S-au intensificat colaborările cu prestigioase centre științifice internaționale prin stagiile doctoranzilor și cercetătorilor științifici peste hotare, prin obținerea de noi granturi în cadrul STCU, NATO, amplificarea eforturilor în vederea participării în proiectele din cadrul Programului PC7 al Uniunii Europene. S-a constatat că s-au extins față de anul precedent elaborările aplicative ce s-au finalizat cu mostre de laborator și experimentale de materiale noi, dispozitive și echipamente, urmând să fie executate mostre pilot pentru implementări industriale în serii mici. Au fost identificate prioritățile de activitate ale instituțiilor și secțiilor pentru anul 2009 și trasate căile de realizare a acestora.

La finele anului 2008, în cadrul reorganizării A.Ș.M. în conformitate cu Legea pentru modificarea și completarea Codului cu privire la știință și

inovare al Republicii Moldova nr. 185-XVI din 10.07.2008 și în scopul optimizării structurii, cele 6 Secții de științe au fost reorganizate în 3 secții: științe naturale și ale vieții, cu 2 subsecții – științe medicale și științe agricole; științe exacte și economice; științe socio-umaniste.

Una din consecințele reformei din sfera științei și inovării desfășurată în Republica Moldova este finanțarea proiectelor de cercetare și transfer tehnologic în urma concursului. Din această perspectivă, Consiliul Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică, în conformitate cu prevederile Codului cu privire la știință și inovare și cu Acordul de parteneriat între Guvern și Academia de Științe a Moldovei a organizat în anul 2008 concursuri privind selectarea și aprobarea proiectelor de cercetare-dezvoltare pe anul 2009 finanțate de la bugetul de stat. Astfel, au fost anunțate următoarele concursuri:

- concepții ale programelor de stat în sfera științei și inovării pe anii 2009-2012 și proiectelor din cadrul lor;
- proiecte independente pentru tineri cercetători, precum și pentru procurarea echipamentului științific;
- proiecte independente pentru procurarea de echipament științific, preponderent de utilizare comună și destinat realizării activității de cercetare a organizațiilor din sfera științei și inovării pe anii 2008-2011 (cu excepția tehnicii de calcul);
- proiecte de transfer tehnologic;
- proiecte științifice internaționale.

În urma organizării și desfășurării Concursului concepțiilor programelor de stat, din cele 23 concepții de program de stat, prin Hotărârea CSȘDT nr. 252 din 25 decembrie 2008, au fost aprobate pentru finanțare în anul curent 12 programe de stat, inclusiv 7 în derulare și încă 5 vor demara în anul 2009 cu un volum total de finanțare de 18600,0 mii lei, suma de 1200,0 mii lei fiind prevăzută pentru cercetări fundamentale. În cadrul acestor programe vor fi finanțate 96 proiecte, inclusiv 20 de proiecte ce au demarat în anul 2008 și 76 ce vor demara în anul 2009. La realizarea lor în anul 2009 vor participa 17 organizații instituționale și 10 organizații de profil din sfera științei și inovării.

Pe direcții strategice aceste programe sunt repartizate după cum urmează:

Direcția strategică 1: *Edificarea statului de drept și punerea în valoare a patrimoniului cultural și istoric al Moldovei în contextul integrării europene.*

Programe de stat în derulare: *Integrarea științei și învățământului superior* – coordonator dr.

hab. Gheorghe Ciocanu. În urma realizării acestui Program va fi fondat Centrul Inovațional, creată biblioteca specializată, formate grupurile mixte de cercetători și agenți economici și consolidat lanțul educație-cercetare-inovare-implementare în cadrul USM, creat Clusterul educațional al Academiei de Științe a Moldovei.

Programul de stat în derulare: *Dinastia Cantemir: polifonismul preocupărilor științifico-artistice* – coordonator academician Andrei Eșanu. Realizarea acestui program s-a soldat deja cu editarea unei lucrări fundamentale despre patrimoniul politic și cultural al Cantemireștilor. În cadrul acestei Direcții, în anul 2009 va demara Programul de stat *Istoria Moldovei. Studiu de cercetare și sinteză* – coordonator dr. Ion Jarcuțchi. Se prevede editarea a cinci volume ce vor cuprinde epoca preistorică și antică a evoluției populației și a culturilor în spațiul carpato-nistrean; epoca medievală, unde va fi tratată constituirea statului moldovenesc și dezvoltarea social-economică, politică și culturală a Țării Moldovei; epoca modernă, unde va fi reflectată dezvoltarea istorică a Basarabiei și spațiului din stânga Nistrului în componența Imperiului Rus; epoca contemporană, unde va fi elucidată evoluția istorică a Basarabiei și a teritoriului din stânga Nistrului în perioada interbelică și a R.S.S.M în cadrul Uniunii Sovietice. Volumul V va fi intitulat „Republica Moldova”, și va elucida constituirea Republicii Moldova ca stat independent, dezvoltarea ei în condițiile democratizării societății, afirmării statului de drept și tranziției la economia de piață.

În Direcția strategică 2: *Valorificarea resurselor umane, naturale și informaționale pentru dezvoltarea durabilă*, urmează a fi realizate un Program de stat nou, ce demarează în 2009 cu titlul *Cercetări științifice și de management ale calității apelor* – coordonator academician Gheorghe Duca. În cadrul acestui Program vor fi efectuate cercetări în domeniul structurii și calității apei, precum și apelor subterane și de suprafață, vor fi elaborate tehnologii de tratare a apelor și de irigare. În aceeași Direcție va continua Programul de stat în derulare *Elaborarea mecanismelor și metodelor de stimulare a creșterii economice, de reducere a sărăciei și de îmbunătățire a calității vieții* - coordonator dr. Alexandr Muravschi, unde vor fi elaborate mecanismele de stimulare a creșterii economice pe baza reformelor structurale și mecanismele de dezvoltare regională a Republicii Moldova prin prisma integrării în spațiul European și Programul de stat *Elaborarea suportului științific și tehnologic în edificarea societății informaționale în Republica Moldova* - coordona-

tor m. cor. Constantin Gaindric, unde va fi elaborat suportul științific și tehnologic informațional în domeniul afacerilor, artei muzicale, învățământului deschis la distanță, ultrasonografiei.

În **Direcția strategică 3:** *Biomedicina, farmaceutica, menținerea și fortificarea sănătății* urmează a fi realizate două programe: Programul de stat în derulare *Elaborarea și implementarea noilor preparate farmaceutice în baza utilizării materiei prime locale* – coordonator dr. hab. Victor Ghicavii, unde vor fi elaborate și testate noi forme farmaceutice a preparatelor *Aterobior*, *Izohidrafural* cu documentația necesară. Va fi determinat gradul de compatibilitate a unor tulpini autohtone, obligatorii pentru tubul digestiv. Concomitent va fi determinată inofensivitatea, eficacitatea farmacoterapeutică și posibilitatea efectuării profilaxiei unor stări imunodeficitare dobândite de etiologie virală prin utilizarea preparatului nou autohton de origine entomologică – *Imupurin*. Cel deal doilea Program, *Hepatitele și cirozele, profilactica și metode avansate de tratament* – coordonator academician Gheorghe Ghidirim, va demara în 2009. Cercetările realizate în cadrul programului vor contribui la elaborarea și perfecționarea metodelor endoscopice și chirurgicale ale complicațiilor cirozei hepatice, metodelor de profilaxie a hepatitelor cronice și cirozei hepatice postvirale, precum și la aprecierea particularităților proceselor regenerării microcirculației în hepatitele cronice și ciroza hepatică.

În **Direcția strategică 4:** *Biotehnologii agricole, fertilitatea solului și securitatea alimentară* continuă realizarea Programului de stat *Tehnologii de prelucrare a materiei prime agricole și de păstrare a producției agroalimentare cu consum redus de energie* – coordonator dr. hab. Andrei Lupașco. În cadrul acestui program va fi elaborată tehnologia ecologică inofensivă în reglarea densității populațiilor dăunătorilor în depozitele de cereale, noi tehnologii avansate de uscare a strugurilor și a merelor depilate, precum și optimizat procesul de uscare a semințelor de bostan în scopul păstrării substanțelor biologice active din ulei. Vor fi evaluate metodele de determinare a umidității, regimurile și parametrii pentru aplicarea analizatorilor și propus un regim de obținere a produselor vegetale deshidratate cu ajutorul curenților supraînălți în baza datelor despre labilitatea și activitatea moleculelor de apă în sisteme eterogene se vor propune modele matematice pentru prognozarea calității produsului finit.

În **Direcția strategică 5:** *Nanotehnologii, inginerie industrială, produse și materiale noi* este lansat un program nou, *Nanotehnologii și nanoma-*

teriale – coordonator m. cor. Ion Tighineanu, unde vor fi elaborate tehnologii de obținere a straturilor subțiri și păturilor multistrat pentru aplicații în construcția de mașini și micro- și optoelectronică, crearea materiale nanocompozite, inclusiv ordonate, pentru aplicații optoelectronice și fotonice, precum și materiale pentru conversia energiei. Continuă realizarea Programului de stat *Ingineria și tehnologiile electronice în relansarea economiei* – coordonator dr. hab. Anatolie Sidorenco, în cadrul căruia vor fi obținute și testate structuri și dispozitive electronice pentru industrie, dispozitive și utilaj electronic pentru medicină, precum și examinat impactul iradierii electromagnetice de intensitate joasă atermică (UEMA) asupra organismelor vii cu recomandările de rigoare.

În **Direcția strategică 6:** *Eficientizarea și asigurarea complexului energetic și securității energetice, inclusiv prin promulgarea resurselor renovabile*, este lansat Programul nou, *Valorificarea resurselor regenerabile de energie în condițiile Republicii Moldova și elaborarea Satelitului Moldovenesc* – coordonator academician Ion Bostan. În program vor fi elaborate sisteme de conversie a energiilor eoliană, hidraulică și termică, biotehnologii pentru obținerea biocombustibilului și va fi elaborat Satelitul Moldovenesc.

În cadrul concursului Proiecte independente (granturi) în sfera științei și inovării pentru tineri cercetători, au fost prezentate 60 de proiecte în sumă de 8678,3 mii lei. În urma examinării rezultatelor expertizei vor fi finanțate corespunzător 21 proiecte (35 la sută din numărul proiectelor prezentate) de la 11 organizații - membri instituționali și 6 organizații – membri de profil, cu suma totală de 2565 mii lei (82 la sută din bugetul solicitat în cele 21 de proiecte propuse pentru finanțare pentru anul 2008).

La concursul proiectelor independente pentru procurarea echipamentului științific au fost depuse 37 de proiecte din partea a 20 de organizații din sfera științei și inovării, inclusiv 10 membri instituționali și 10 de profil, în valoare de 18070,0 mii lei. În urma concursului au fost acceptate 11 proiecte.

În urma organizării și desfășurării concursului, în anul 2009 vor fi finanțate 10 proiecte independente internaționale de cercetare ale oamenilor de știință din țară, cu un volum total de 1500,0 mii lei.

Printre problemele cu care se confruntă știința din Republica Moldova este și cea ce ține de creșterea și consolidarea potențialului științific. La 1 ianuarie 2009 în organizațiile din sfera științei și inovării cu finanțare preponderent de la bugetul de stat activau 2993 de persoane, inclusiv 1818 de cercetători

științifici, dintre care 255 de doctori habilitați și 777 de doctori în științe. Adicional la acest contingent, în activitățile de cercetare-inovare sunt antrenate 2568 de persoane, inclusiv 150 de doctori habilitați și 579 de doctori în științe, încadrați în instituțiile ramurale și universități, care se finanțează parțial de la buget.

Repartizarea conform instituțiilor A.Ș.M., universităților și instituțiilor ministerelor a doctorilor habilitați și doctorilor în științe mărturisește că majoritatea savanților activează în instituțiile A.Ș.M. Repartizarea cercetătorilor conform sectoarelor de științe demonstrează că 47 la sută din aceștia au activat în sectorul academic, 29 la sută - în sectorul universitar, iar 24 la sută - în sectorul ramural.

Repartizarea doctorilor habilitați și doctorilor în științe pe secții de științe și după grupele de vârstă se prezintă în felul următor. Din totalul cercetătorilor științifici cu grad științific, 8,8 la sută activează în cadrul Secției de Științe Economice și Matematică, 23,3 la sută în cadrul Secției de Științe Biologice, Chimice și Ecologice, 15,9 la sută în cadrul Secției de Științe Fizice și Inginerești, 17,8 la sută în cadrul Secției de Științe Medicale, 13,6 la sută în cadrul Secției de Științe Agricole și 20,6 la sută în cadrul Secției de Științe Umanistice și Arte.

Cea mai complicată situație privind cadrele științifice, din punct de vedere al componenței de vârstă, s-a creat în domeniile științelor naturale, tehnice și agricole.

Distribuirea cercetătorilor științifici cu grad științific după grupele de vârstă conform situației din 1 ianuarie 2009 se prezintă astfel: 25-34 ani – 7,9 procente, 35-44 ani – 16,5 procente, 45-54 ani – 23,9 procente, 55-64 ani – 26,5 procente, peste 65 ani – 25,2 procente.

Este de menționat că în procesul de realizare a proiectelor de cercetare toate organizațiile din sfera științei și inovării au înregistrat rezultate demne de menționat. Însă printre cele mai valoroase realizări obținute spre finele anului 2008 de către secțiile de științe ale A.Ș.M., care merită a fi scoase în evidență, ar putea fi menționate următoarele:

Astfel, Institutul de Matematică și Informatică din cadrul Secției de Științe Economice și Matematică a reușit clasificarea completă a singularităților pentru familia de sisteme pătratice (autor dr.hab. N.Vulpe). În acest context, a fost efectuată stratificarea afin invariantă a spațiului de dimensiune 12 al coeficienților familiei de sisteme pătratice în raport cu toate configurațiile posibile de singularități finite. Totodată, pentru această familie de sisteme a fost depistată formula de determinare a gradului de li-

bertate a unui sistem pătratic la fixarea configurației de singularități finite și infinite (reale și/sau imaginare, simple și/sau multiple), și anume: *gradul de libertate = 4 minus numărul de singularități finite distincte*. În cadrul Institutului de Economie, Finanțe și Statistică (autor dr. Galina Savelieva) a fost elaborat și argumentat științific un set din 10 indicatori agregați relevanți de monitorizare și evaluare a securității demografice, racordați la standardele europene și adaptați la situația concretă a Republicii Moldova, care va fi inclus în Strategia Națională în domeniul Securității Demografice a Republicii Moldova.

Secția de Științe Biologice, Chimice și Ecologice, Institutul de Genetică și Fiziologie a Plantelor, Centrul Național Științifico-Practic de Medicină Preventivă a elaborat și a organizat producerea unei noi variante de medicament „Pacovirină”, valoarea produsului realizat al căruia în 2008 a atins cota de 1 mil. de lei, autori ai acestei realizări fiind dr. hab. P.Chintea, dr.hab. C.Spînu. Costul preparatului este de cca 37 de ori mai mic decât remediul analogic de import.

În scopul dezvoltării sanocreatologiei, la Institutul de Fiziologie și Sanocreatologie a fost elaborat un Concept principial nou de alimentație sanogenă, care prevede organizarea rațiilor alimentare întru menținerea metabolismului bazal, fenomenului de sănătate, activității fizice și intelectuale, statusului hidroelectrolitic în funcție de vârsta organismului, tipul de activitate, condițiile climato-geografice.

Cu contribuția Institutului de Chimie, Universității de Stat, Universității de Stat de Medicină și Farmacie „N. Testemițanu”, Institutului de Genetică și Fiziologie a Plantelor, Institutului de Microbiologie a fost elaborată o nouă tehnologie de obținere a substanțelor biologice active „Enoxil M” și „Enoxil A”, primul dintre care poate fi utilizat pentru tratarea maladiilor provocate de bacterii sau fungi, iar al doilea - pentru sporirea rezistenței plantelor la putregaiul de rădăcină, în special, a sfeclei de zahăr. Este îmbucurător faptul că la la S.A. „Farmaco” a fost deja produsă o partidă experimentală a preparatului „Enoxil -M”. Printre realizările obținute în cadrul Secției de Științe Biologice, Chimice și Ecologice se înscrie și crearea la Institutul de Genetică și Fiziologie a Plantelor a unor soiuri noi de grâu de toamnă și de primăvară, primului soi autohton de seară, soiului de triticale Ingen-38.

În cadrul Secției de Științe Fizice și Inginerești au fost propuse și realizate materiale noi nanocompozite, constituite din rețele nanotubulare metalo-dielectrice și metalo-semiconductoare, fabricate în

baza templatelor nanostructurate dielectrice și semi-conductoare.

Sub conducerea dr. hab. V. Alcaz, în cadrul Institutului de Geologie și Seismologie a fost elaborată metodă numerică pentru simulări teoretice 3D (3-dimensionale) ale răspunsului seismic în medii geologice neomogene (multi-strate), ținând cont de sursa seismică, calea de răspândire a undelor seismice și condițiile geologice locale. Această metodă va contribui la cercetarea detaliată a influenței neregularităților mediului geologic în formarea efectului seismic la suprafață. De asemenea, metoda va fi aplicată în lucrări practice de zonare și microzonare seismică.

Drept realizări științifice valoroase atestate în cadrul Secției de Științe Fizice și Inginerești pot fi menționate și următoarele: elaborarea turbinei eoliene cu servomotor, elaborarea laserului cu excimer, elaborarea modelului numeric al apelor subterane a Republicii Moldova.

În Secția de Științe Medicale (Institutul Oncologic), cu contribuția acad. Gh. Țibîrnă, m.c. I. Corcimaru, prof. D. Sofroni, prof. N. Ghidirim, prof. N. Ciornî au fost elaborate tehnologii noi de combatere a cancerului în baza metodelor de criodistrucție, microchirurgie, laserodistrucție, radioterapie și de tratament conservativ (chimioterapie) al pacienților oncologici și hematologici, care au fost apreciate cu Premiul de Stat al Republicii Moldova. Sub conducerea dr.hab. A.Ciubotaru în cadrul Centrului de Chirurgie a Inimii a fost creată și aplicată în practică o nouă tehnologie pentru decelularizarea alogrefelor umane *in vitro*, cu implantarea ulterioară la pacienții cu vicii cardiace valvulare, ce prezintă o alternativă efectivă și durabilă în corecția valvulopatiilor cardiace.

Sub conducerea dr.hab. V. Cerbari, în cadrul Institutului de Pedologie și Agrochimie „N. Dîmo”, Secția de Științe Agricole, pentru prima dată au fost evidențiați, descriși și evaluați parametrii și preabilitatea unui sol nou pe teritoriul Moldovei – cernoziomul stagnic gleizat. La Institutul de Cercetări pentru Culturile de Câmp „Selecția” a fost creat un soi nou de grâu de toamnă Bț-28/08, care depășește soiul martor Odeskaia 267 prin conținutul de proteine în boabe (14,5 la sută) și conținutul de gluten (31,5 la sută), care va fi transmis la Comisia de Stat pentru Încercarea Soiurilor și Hibridurilor de Plante.

În cadrul Secției de Științe Umanistice și Arte a fost elaborat și editat volumul *Dinastia Cantemireștilor (sec. XVII-XVIII)*. Acest volum, al cărui coordonator și redactor științific este acad. Andrei Eșanu, a fost conceput de colectivul de autori ca un studiu monografic în care este prezentată de la obârșie și până la ultimii descendenți una dintre cele mai interesante și mai reprezentative dinastii de cărtu-

rari și oameni politici din perioada de tranziție de la epoca medievală la cea modernă.

O altă lucrare colectivă, întocmită, coordonată și redactată de academicianul Mihail Dolgan, este volumul *Fenomenul artistic Ion Druță*, impunător prin mulțimea judecăților de valoare, emise în legătură cu operele scriitorului, prin substanța lor științifică autentică și solidă. Ea propune cititorului de toate gradele cele mai pertinente exegeze despre creația polifonică a lui Ion Druță, înglobând texte de o mare varietate de genuri și specii, de formule și modalități – de la studii și articole de problemă până la portrete și eseuri, de la polemici și scrisori particulare până la dedicații poetice, de la poeme personale până la discursuri aproape necunoscute publicului cititor.

Pentru comunitatea științifică din Republica Moldova anul 2008 a decurs sub semnul extinderii și dezvoltării infrastructurii de inovare din țară. Proiectele aprobate pentru realizare în cadrul parcului și incubatorului țin de domeniul energiei regenerabile, nanotehnologii, electronică, agricultură ecologică, etc. Concomitent au fost soluționate problemele organizatorice de creare, funcționare și dezvoltare a structurilor de inovare, inclusiv elaborarea actelor normative necesare și a documentației metodice.

În scopul realizării, susținerii și monitorizării proiectelor de inovare și transfer tehnologic, pe parcursul anului 2008, Agenția de Inovare și Transfer tehnologic a monitorizat implementarea a 37 de proiecte de inovare și transfer tehnologic cu finanțare bugetară și cofinanțate de către agenți economici.

Evoluția sectorului de cercetare-inovare, înregistrată în anul 2008, a contribuit la o mai bună participare a comunității științifice din Republica Moldova în cadrul cooperării științifice internaționale. În 2008, au fost depuse eforturi în vederea dezvoltării domeniilor tradiționale de cooperare, dar și în vederea identificării noilor direcții și forme ale relațiilor științifice internaționale.

Cu titlu de concluzie putem constata că prin eforturile depuse de comunitatea științifică din Republica Moldova are loc revitalizarea sferei științei autohtone pe principii raportate la standardele europene de dezvoltare a sferei științei și inovării.

Totodată, trebuie să conștientizăm că comunitatea științifică din țara noastră urmează să desfășoare o ofensivă de proporții pe două planuri:

- în primul rând, pe plan național, pentru a convinge factorii de decizie politică în necesitatea susținerii și promovării potențialului științific din țară de al cărui succese depinde progresul societății;
- în al doilea rând, în spațiul european, pentru a determina Uniunea Europeană să ne accepte ca partener egal, grație capacităților și potențialului de cercetare de care dispunem.